

УДК 343.985:343.71

DOI <https://doi.org/10.32782/klj-2023-4.11>

ЗАГАЛЬНОСОЦІАЛЬНІ ЗАХОДИ ЗАПОБІГАННЯ КРИМІНАЛЬНИМ ПРАВОПОРУШЕННЯМ НА ОБ'ЄКТАХ ВОДОПРОВІДНО-КАНАЛІЗАЦІЙНОГО ГОСПОДАРСТВА

Люлін Валерій Олександрович,

науковий співробітник наукової лабораторії з проблем протидії злочинності ННІ № 1 Національної академії внутрішніх справ

У статті наголошено, що мінімізація запобігання кримінальним правопорушенням у сфері надання послуг населенню нажалі зумовлена відсутністю нормативно-правового забезпечення як самої діяльності по запобігання кримінальним правопорушенням, так і в частині суб'єктів їх формування та реалізації. Встановлено, що загальносоціальне запобігання кримінальним правопорушенням у сфері водопровідно-каналізаційного господарства повинно бути спрямоване на формування нормативно-правового забезпечення такої діяльності й комплексну правову його реалізацію на загальнодержавному та відомчому рівнях з метою системного кримінологічного аналізу водопровідно-каналізаційного господарства, встановлення й усунення причин та умов кримінальних правопорушень у цій галузі, а також осіб (організованих груп та злочинних організацій), припинення їх діяльності до безпосереднього вчинення протиправного діяння, відвернення або мінімізація наслідків (розкрадань; аварій; збитків довкіллю, підприємствам водопровідно-каналізаційного господарства, населенню та ін.). Збереження водних ресурсів, покращення їх якості є невід'ємною частиною стратегії сталого водокористування, яка повинна бути спрямована на запобігання порушень природного балансу використання водних об'єктів України; надзвичайних ситуацій й негативною їх впливу на здоров'я населення; екологічної катастрофи; правопорушенням. На сьогодні законодавче забезпечення функціонування водопровідно-каналізаційного господарства є розгалуженим та включає в себе більш ніж п'ятдесят нормативно-правових актів. Тому, збільшення кількості протиправних дій на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства зумовлено мінімізацією захисту таких стратегічних об'єктів, зокрема в частині запобігання правопорушенням й чітким розподілом компетенцій серед множинних суб'єктів забезпечення й охорони такої сфери. До суб'єктів запобігання правопорушенням на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства віднесено органи загальнодержавного рівня (Кабінет Міністрів України, Мінрегіон України – суб'єкти формування та прийняття стратегічних рішень) та регіонального (підприємства централізованого питного водопостачання, централізованого водовідведення, підприємства водопровідної та каналізаційної мережі, підприємства питного водопостачання та централізованого водовідведення – суб'єкти реалізації), правоохоронні органи та громадськість (Національна поліція, Національне антикорупційне бюро України, Бюро економічної безпеки, громадські організації – суб'єкти охорони). Автором запропонований План заходів щодо запобігання кримінальним правопорушенням на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства на 2025–2030 рр. за напрямками інформаційне, аналітичне, контрольне та ревізійне забезпечення, які включають в себе найбільш важливі: моніторинг, аналіз змін характеру протиправних дій та їх причин на об'єктах водопровідно-каналізаційного господарства; обрання дієвих тактичних заходів впливу на протиправні діяння з урахуванням військових, економічних, соціальних умов, стану водопровідно-каналізаційного господарства, правоохоронних можливостей; вжиття заходів щодо мінімізації розкрадань, зловживань, необережних дій та ін.; шляхи залучення населення, громадських організацій і рухів; критичну оцінку результатів роботи та коригування заходів запобігання; моніторинг прозорості прийнятих управлінських рішень, а також доходів та витрат керівних, відповідальних службових осіб.

Ключові слова: вода, водокористування, кримінальне правопорушення, запобігання, кримінологічна безпека.

Lyulin Valeriy. General social measures for the prevention of criminal offenses at the facilities of water supply and sewage management

The article emphasizes that the minimization of the prevention of criminal offenses in the field of providing services to the population is unfortunately due to the lack of regulatory and legal support both for the activity of preventing criminal offenses and for the subjects of their formation and implementation. It has been established that general social prevention of criminal offenses in the field of water supply and sewage management should be aimed at the formation of regulatory and legal support for such activities and its complex legal implementation at the national and departmental levels with the aim of systematic criminological analysis of water supply and sewage management, establishment and elimination of causes and conditions criminal offenses in this field, as well as persons (organized groups and criminal organizations), termination of their activities before the direct commission of an illegal act, averting or minimizing the consequences (thefts; accidents; damage to the environment, water supply and sewage enterprises, the population, etc.). Conservation of water resources, improvement of their quality is an integral part of the strategy of sustainable water use, which should be aimed at preventing violations of the natural balance of the use of water bodies of Ukraine; emergency situations and their negative impact on public health; ecological disaster; offense/ Today, the legislative support for the functioning of the water supply and sewerage industry is extensive and includes more than fifty normative legal acts. Therefore, the increase in the number of illegal actions at the facilities of water supply and sewage management is caused by the minimization of the protection of such strategic facilities, in particular in the area of crime prevention and the clear distribution of competences among multiple subjects of provision and protection of this sphere. Subjects of crime prevention at water supply and sewerage facilities include bodies of the national level (the Cabinet of Ministers of Ukraine, the Ministry of the Regions of Ukraine – subjects of formation and adoption of strategic decisions) and regional (enterprises of centralized drinking water supply, centralized water drainage, water supply and sewerage enterprises networks, enterprises of drinking water supply and centralized water drainage – implementation entities), law enforcement agencies and the public (National Police, National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, Bureau of Economic Security, public organizations – protection entities). The author proposed a Plan of measures for the prevention of criminal offenses at water and sewage facilities for 2025–2030 in the areas of informational, analytical, control and audit support, which include the most important: monitoring, analysis of changes in the nature of illegal actions and their causes at water supply and sewage facilities; selection of effective tactical measures to influence illegal acts, taking into account military, economic, social conditions, the state of the water supply and sewage system, and law enforcement capabilities; taking measures to minimize embezzlement, abuse, careless actions, etc.; ways of involving the population, public organizations and movements; critical assessment of work results and adjustment of prevention measures; monitoring the transparency of management decisions made, as well as income and expenses of managers and responsible officials.

Key words: water, water use, criminal offense, prevention, criminological security.

Постановка проблеми. Сьогодні водопровідно-каналізаційне господарство (ВКГ) України є однією з найважливіших систем життєзабезпечення, органічною частиною сучасних міст і поселень, без яких неможливе їх існування та розвиток, до якого входять підприємства водопостачання та водовідведення (водопровідно-каналізаційні підприємства) як складова частина житлово-комунальних господарств міст і селищ. ВКГ забезпечує населення та організації питною водою та поряд з цим здійснюють відведення сто-

ків з каналізаційних об'єктів за межі міських територій. З розвитком міст стає досить складною технічною системою, експлуатація якої потребує глибоких інженерних знань, а також знань з питань економіки господарської діяльності цієї галузі.

Однак, у зв'язку з тривалим реформуванням комунальної галузі з надання публічних послуг, що проходить в умовах економічної нестабільності та воєнного стану спостерігається зростання кримінальних протиправних діянь вчинених особами, які займають службове стано-

вище на об'єктах ВКГ виконуючи організаційно-розпорядчі та адміністративно-господарські функції. Реалії запобігання злочинності у сфері господарювання засвідчують, що вона набула принципово нових якостей, трансформуючись у корупційні злочинні організації, діяльність яких спрямована передусім на легалізацію незаконно здобутих активів.

Аналіз публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Доволі активно проблематику забезпечення безпеки у галузях господарювання в контексті предмету статті, зокрема за допомогою правового інструментарію та інститутів юридичної відповідальності, досліджено в роботах: В.В. Бережняка, Я.В. Василевича, А.Ф. Волобуєва, О.К. Галицької, К.Ю. Гарника, О.І. Голиша, Н.О. Гуторової, А.П. Запотоцького, О.Г. Кальмана, М.І. Камлика, О.Є. Користіна, В.В. Корнієнка, С.С. Кулика, В. В. Лисенка, В.К. Матвійчука, А.В. Микитчика, В.В. Неганова, М.М. Ніконова, Є.О. Письменського, Г.С. Поліщука, В.М. Поповича, О.А. Слабченка, Л.М. Сокола, О.М. Соколовської, О.В. Таран, К.А. Титової, Ю.А. Турлової, С.С. Чернявського, В.В. Шендрика, С.А. Шубіної та ін.

Сформульовані зазначеними авторами положення мають важливе наукове і практичне значення, однак в умовах сьогодення потребує наукового розроблення система заходів запобігання кримінальним правопорушенням у сфері ВКГ.

Виклад основного матеріалу. Відповідно до ст. 3 Конституції України, життя людини, її безпека та недоторканність є найвищою соціальною цінністю в Україні, а утвердження та забезпечення прав та свобод громадян є головним обов'язком держави [1]. Порушення прав і свобод людини та громадянина, як правило, відбувається внаслідок вчинення щодо потерпілого злочину. Отже, запобіжна робота повинна займати головне місце у щоденній діяльності правоохоронних органів.

На думку А.П. Закалюка, «заходи загальносоціального запобігання мають

своїм об'єктом явища, факти, прояви тощо, які мають із злочинністю, хоч і не спричинюючий чи обумовлюючий, але інший детермінуючий, здебільшого кореляційний зв'язок або зв'язок станів. У такому разі запобіжний вплив на них, хоч і не цілеспрямований, належить до загальносоціального» [2, с. 328]. В.В. Голина та Б.М. Головкін під загальносоціальними заходами запобігання кримінальним правопорушенням розуміють комплекс перспективних соціально-економічних і культурно-виховних заходів, спрямованих на подальший розвиток і вдосконалення суспільних відносин та усунення або нейтралізацію, разом з тим, причин та умов злочинності [3, с. 143].

На нашу думку, загальносоціальне запобігання кримінальним правопорушенням у сфері ВКГ повинно бути спрямоване на формування нормативно-правового забезпечення такої діяльності й комплексну правову його реалізацію на загальнодержавному та відомчому рівнях з метою системного кримінологічного аналізу ВКГ, встановлення й усунення причин та умов кримінальних правопорушень у цій галузі, а також осіб (організованих груп та злочинних організацій), припинення їх діяльності до безпосереднього вчинення протиправного діяння, відвернення або мінімізація наслідків (розкрадань; аварій; збитків доквітлю, підприємствам ВКГ, населенню та ін.).

Базовим документом з планування розвитку системи кримінологічного забезпечення національної економічної, серед іншого безпеки України, є Стратегія національної безпеки України [4] та економічної безпеки України на період до 2025 року [5].

Стандарти кримінологічного забезпечення економічної безпеки, крім свого прояву безпосередньо у згаданих вище стратегіях і програмах з протидії злочинності, певним чином знаходять також свою репрезентацію і в окремих міжнародних стандартах, розроблених Міжнародною організацією з стандартизації (ISO). Зокрема, не є новиною, що хабарництво

є однією з найбільш руйнівних і складних проблем у світі. Беручи до уваги цей факт, ISO розробила новий стандарт, спрямований на протидію корупції в організаціях і розвиток етично обґрунтованої культури підприємницької діяльності. ISO 37001 належить до антикорупційних систем менеджменту, містить низку заходів щодо запобігання та виявлення випадків хабарництва. Ці заходи охоплюють розробку антикорупційної політики, призначення людини, відповідальної за антикорупційну діяльність, навчання, оцінювання ступеня ризику та юридичну оцінку проєктів і ділових партнерів, здійснення фінансового й комерційного контролю, підготовку звітності та проведення процедур розслідування. Стандарт призначено для підтримки впровадження антикорупційних систем управління та посилення поточного контролю. Він також сприяє зниженню ризику хабарництва й демонструє зацікавленим сторонам намір щодо впровадження систем антикорупційного контролю [6, с. 134].

Тим часом, визначаючи основні напрями Плану Відновлення України (2022 р.) [7], його автори обійшли увагою весь аспект проблем злочинності та її попередження, зосередившись лише на запобіганні корупції. Водночас, кримінологічна наука використовує для досліджень специфічний міждисциплінарний зріз даних, що дають можливість зрозуміти, описати, пояснити, спрогнозувати і попередити протиправну поведінку, яка нерідко переростає у кримінальне правопорушення. Злочинність впливає практично на всі сторони життя суспільства та його сталий розвиток. Як самостійна юридична наука, кримінологія узагальнює досягнення багатьох інших наук [7].

До криміногенних загроз у сфері екобезпеки належать: неперіоритетність екологічних проблем в ієрархії цінностей держави і суспільства, як основоположного елементу життя; несприятливий соціально-економічний стан в країні (банкрутство підприємств, зменшення робочих місць, бідність); невпровадження новіт-

ніх технологій виробництва задля поліпшення природного середовища як стратегії економічного зростання та умови життя людей не за рахунок збільшення використання природних ресурсів, а за рахунок розвитку безвідходного та екологічно чистого виробництва; система суб'єктів, які запобігають кримінальним правопорушенням проти довкілля не відповідає сучасним вимогам по масштабу, по рівню забезпечення завдань які стоять перед ними; недостатня організація контролю держави за дотриманням правил природовикористання; нерозвиненість громадських організацій щодо захисту природи; недостатня інтеграція національних програм з міжнародними програмами забезпечення регіональної та глобальної екологічної безпеки як першооснови виживання людства [8–10].

Значення екологічного виховання важко переоцінити, оскільки екологічні моральні норми засвоюються з дитинства, підсвідомо визначають поведінку людини, її ставлення до природи. Вони є тим неочініним багажем, який дає змогу орієнтуватися у складних ситуаціях вибору лінії поведінки, коли моральні норми компенсують незнання юридичних. Еколого-правові норми діють ефективніше, якщо вони ґрунтуються на нормах моралі та належать до системи внутрішніх регуляторів поведінки. Екологічна освіта сприяє підвищенню рівня загальної освіти й культури, формуванню необхідного соціального базису для забезпечення екологічно безпечного, стійкого розвитку країни і повинна розглядатися як один із пріоритетних напрямків державної політики як у галузі охорони навколишнього середовища, так і в галузі освіти. Саме вона має вирішити завдання щодо підготовки освіченої молоді, здатної приймати свідомі рішення у сферах життя, де поєднуються проблеми окремої людини, суспільства й довкілля [11].

Збереження водних ресурсів, покращення їх якості є невід'ємною частиною стратегії сталого водокористування. У «Порядку денному на XXI століття»

визначено загальну мету: «...забезпечення адекватного постачання якісною водою всього населення планети, зберігаючи гідрологічні, біологічні і хімічні функції екосистем, корегуючи діяльність людини до можливостей природи...» [12, с. 49]. Проте статистичні дані свідчать про зростання з кожним роком кількості кримінальних правопорушень у сфері водокористування, що призводить до: порушення природного балансу використання водних об'єктів України; негативного впливу на здоров'я населення; екологічної катастрофи.

Мінімізація запобігання кримінальним правопорушенням у сфері надання послуг населенню нажалі зумовлена розгалуженістю нормативно-правового забезпечення як самої діяльності по запобіганню кримінальним правопорушенням, так і в частині суб'єктів їх формування та реалізації, зокрема:

Водний кодекс (1995 р.) – завданням якого є регулювання правових відносин з метою забезпечення збереження, науково обгрунтованого, раціонального використання вод для потреб населення і галузей економіки, відтворення водних ресурсів, охорони вод від забруднення, засмічення та вичерпання, запобігання шкідливим діям вод та ліквідації їх наслідків, поліпшення стану водних об'єктів, а також охорони прав підприємств, установ, організацій і громадян на водокористування [13];

Закон України «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (2002 р.), в якому надано поняття таких термінів виробництво питної води – забір води з джерел питного водопостачання та/або доведення її якості до вимог на питну воду; питна вода – вода, призначена для споживання людиною (водопровідна, фасована, з бюветів, пунктів розливу, шахтних колодязів та каптажів джерел), для використання споживачами для задоволення фізіологічних, санітарно-гігієнічних, побутових та господарських потреб, а також для виробництва продукції, що потребує її використання, склад якої за органолептичними, мікробіологічними,

паразитологічними, хімічними, фізичними та радіаційними показниками відповідає гігієнічним вимогам. Питна вода не вважається харчовим продуктом в системі питного водопостачання та в пунктах відповідності якості питної води; водопровідна мережа – система трубопроводів, відповідних споруд та устаткування для розподілу і подачі питної води споживачам; джерело питного водопостачання – водний об'єкт, вода якого використовується для питного водопостачання після відповідної обробки або без неї та ін. [14];

Закон України «Про житлово-комунальні послуги» (2017 р.) є елементом нормативно-правового забезпечення ВКГ, а його предметом – відносини, що виникають у процесі надання споживачам послуг з управління багатоквартирним будинком, постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання, централізованого водовідведення та поводження з побутовими відходами, а також відносини, що виникають у процесі надання послуг з постачання та розподілу електричної енергії і природного газу споживачам у житлових, садибних, садових, дачних будинках (ст. 2) [15];

Закон України «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» (2017 р.), зазначено, що оснащення будівель вузлами комерційного обліку та обладнанням інженерних систем для забезпечення такого обліку здійснюється відповідно до проектної документації з дотриманням будівельних норм і правил у порядку, встановленому центральним органом виконавчої влади, що забезпечує формування державної політики у сфері житлово-комунального господарства. Таке оснащення та відповідна проектна документація не потребують видачі технічних умов та інших вимог до встановлення вузла комерційного обліку, погодження з державними органами, органами місцевого самоврядування, їхніми посадовими особами, операторами зовнішніх інженерних мереж, виконавцями комунальних послуг [16].

Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України (2008 р.) є обов'язковими для всіх споживачів, які отримують послуги з централізованого водопостачання та централізованого водовідведення, та суб'єктів господарювання, що провадять господарську діяльність у сфері централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення та мають у власності, господарському віданні або оперативному управлінні об'єкти, системи централізованого питного водопостачання та централізованого водовідведення, і з якими суб'єктом господарювання укладено договір на отримання послуг з централізованого водопостачання та/або централізованого водовідведення (далі – виконавець послуги з централізованого водопостачання / централізованого водовідведення), замовників послуг з централізованого водопостачання та водовідведення [17].

Методика розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг (2018 р.), яка встановлює порядок визначення обсягів спожитої у будівлі теплової енергії на опалення житлових та нежитлових приміщень, які є самостійними об'єктами нерухомого майна, опалення місць загального користування, гаряче водопостачання (у разі обліку теплової енергії у гарячій воді), забезпечення функціонування внутрішньобудинкових систем опалення та гарячого водопостачання (за наявності циркуляції); обсягів холодної, гарячої води, витраченої на загальнобудинкові потреби; обсягів холодної та гарячої води, спожитої споживачами, приміщення яких не оснащені вузлами розподільного обліку; порядок розподілу обсягів спожитих комунальних послуг з постачання теплової енергії, постачання гарячої води, централізованого водопостачання (далі – комунальні послуги), визначає вимоги до приладів-розподільювачів теплової енергії, поправкові коефіцієнти для розподілу обсягу спожитої теплової енергії між окремими

споживачами у будівлях, оснащених вузлами комерційного обліку теплової енергії та/або гарячої, та/або холодної води, де налічуються два та більше споживачів [18] та ін.

Тому розвиток ВКГ України має відповідати сучасним соціально-економічним і екологічним вимогам. Екологічні вимоги до розвитку водогосподарського комплексу України мають забезпечувати охорону водоресурсних джерел, раціональне використання водних ресурсів, збереження біорізноманіття; підвищення безпеки при використанні токсичних хімічних речовин, вирішення проблеми відходів [12, с. 49]. Економічні вимоги передбачають не тільки реалізацію заходів, спрямованих на вдосконалення територіально-галузевої структури і технологій водокористування; забезпечення якісною питною водою і збереження здоров'я населення; сприяння розвитку регіонів на засадах сталості; розбудову міжнародного співробітництва в галузі використання і охорони водного фонду, але й якісну та ефективну кримінологічну безпеку відповідної галузі господарства шляхом запобігання кримінальним правопорушенням у сфері водокористування.

До суб'єктів запобігання правопорушенням на об'єктах ВКГ віднесено органи загальнодержавного рівня (Кабінет Міністрів України, Мінрегіон України – суб'єкти формування та прийняття стратегічних рішень) та регіонального (підприємства централізованого питного водопостачання, централізованого водовідведення, підприємства водопровідної та каналізаційної мережі, підприємства питного водопостачання та централізованого водовідведення – суб'єкти реалізації), правоохоронні органи та громадськість (Національна поліція, Національне антикорупційне бюро України, Бюро економічної безпеки, громадські організації – суб'єкти охорони).

На нашу думку, наведені загальносоціальні заходи запобігання, хоча й не спрямовані на викоренення причин правопорушень у сфері ЖКГ, ВКГ, але сприяють

вирішенню цього завдання шляхом утворення умов, які зменшують або нейтралізують вплив криміногенних факторів і тим самим закладають підвалини та формують можливості спеціально-кримінологічного запобігання, визначаючи його зміст і темпи зменшення кількості вчинених кримінальних правопорушень у сфері ВКГ.

Загальносоціальні заходи запобігання включають у себе такі загальні процеси розвитку економіки, науки, техніки, що створюють можливість проведення та підвищують ефективність спеціальних кримінологічних заходів, і на відміну від них не прямо, а опосередковано впливають на криміногенне середовище, усуваючи або нейтралізуючи загальні, найбільш суттєві та розповсюджені причини злочинної поведінки в галузі водного господарювання.

З метою упорядкування діяльності суб'єктів на загальносоціальному рівні та визначення чітких заходів щодо охорони об'єктів ВКГ запропоновано *План заходів щодо запобігання кримінальним правопорушенням на об'єктах ВКГ на 2025–2030 рр.*, який спрямований на формування системи мінімізації впливу корупції, запобігання створенню та діяльності організованих груп й включає в себе такі напрями: інформаційне, аналітичне, контрольне та ревізійне забезпечення; моніторинг, аналіз змін характеру протиправних дій та їх причин на об'єктах ВКГ; обрання дієвих тактичних заходів впливу на протиправні діяння з урахуванням військових, економічних, соціальних умов, стану ВКС, правоохоронних можливостей; вжиття заходів щодо мінімізації розкрадань, зловживань, необережних дій та ін.; шляхи залучення населення, громадських організацій і рухів; критична оцінка результатів роботи та коригування заходів; моніторинг прозорості прийнятих рішень, доходів та витрат керівних, відповідальних службових осіб; прозорість прийняття управлінських рішень.

Висновки. Збереження водних ресурсів, покращення їх якості є невід'ємною

частиною стратегії сталого водокористування, яка повинна бути спрямована на запобігання порушень природного балансу використання водних об'єктів України; надзвичайних ситуацій й негативному їх впливу на здоров'я населення; екологічної катастрофи; правопорушенням.

На сьогодні законодавче забезпечення функціонування ВКГ є розгалуженим та включає в себе більш ніж 50 нормативно-правових актів (Водний кодекс (1995 р.); Закон України «Про об'єднання співвласників багатоквартирного будинку» та «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку» (2001 р.), «Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення» (2002 р.), «Про житлово-комунальні послуги» (2017 р.); «Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання» (2017 р.); Правила користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України (2008 р.), методика розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг (2018 р.) та ін.). Тому, збільшення кількості протиправних дій на об'єктах ВКГ зумовлено мінімізацією захисту таких стратегічних об'єктів, зокрема в частині запобігання правопорушенням й чітким розподілом компетенцій серед множинних суб'єктів забезпечення й охорони такої сфери.

До суб'єктів запобігання правопорушенням на об'єктах ВКГ віднесено органи загальнодержавного рівня (Кабінет Міністрів України, Мінрегіон України – суб'єкти формування та прийняття стратегічних рішень) та регіонального (підприємства централізованого питного водопостачання, централізованого водовідведення, підприємства водопровідної та каналізаційної мережі, підприємства питного водопостачання та централізованого водовідведення – суб'єкти реалізації), правоохоронні органи та громадськість (Національна поліція, Національне антикорупційне бюро України, Бюро економічної безпеки, громадські організації – суб'єкти охорони).

З метою упорядкування діяльності суб'єктів на загальносоціальному рівні та визначення чітких заходів щодо охорони об'єктів ВКГ запропоновано *План заходів щодо запобігання кримінальним правопорушенням на об'єктах ВКГ на 2025–2030 рр.*, який спрямований на формування системи мінімізації впливу корупції, запобігання створенню та діяльності організованих груп й включає в себе такі напрями: інформаційне, аналітичне, контрольне та ревізійне забезпечення; моніторинг, аналіз змін характеру протиправних дій та їх при-

чин на об'єктах ВКГ; обрання дієвих тактичних заходів впливу на протиправні діяння з урахуванням військових, економічних, соціальних умов, стану ВКС, правоохоронних можливостей; вжиття заходів щодо мінімізації розкрадань, зловживань, необережних дій та ін.; шляхи залучення населення, громадських організацій і рухів; критична оцінка результатів роботи та коригування заходів; моніторинг прозорості прийнятих рішень, доходів та витрат керівних, відповідальних службових осіб; прозорість прийняття управлінських рішень.

ЛІТЕРАТУРА:

1. Конституція України: від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>.
2. Закалюк А.П. Курс сучасної управлінської кримінології: теорія і практика : у 3 кн. Київ : Ін Юре, 2007. Кн. 1 : Теоретичні засади та історія української кримінологічної науки. 424 с.
3. Кримінологія : підручник / за ред. В. Голіни, Б. Головкина. Харків : Право, 2014. 440 с.
4. Стратегія національної безпеки України : Указ Президента України від 14 вересня 2020 р. № 392. URL: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037>
5. Стратегія економічної безпеки України на період до 2025 року : Указ Президента України від 11 серпня 2021 р. № 347/2021. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text>
6. Сазонов В.В. Синхронізація національних і європейських правових стандартів кримінологічного забезпечення економічної безпеки. *Верховенство права*. 2019. № 3. С. 133–141.
7. План відновлення України. Національна Рада з питань відновлення. URL: <https://ua.urs-international.com/plan-vidnovlennya-ukrayini>
8. Нікітін Ю.В. Протидія злочинності в системі забезпечення внутрішньої безпеки українського суспільства: монографія. Київ : ВНЗ «Національна академія управління», 2009. 373 с.
9. Корнякова Т.В. Кримінологічні засади запобігання органами прокуратури злочинам проти довкілля: монографія. Київ: Ін Юре, 2011. 408 с.
10. Турлова Ю.А. Екологічна злочинність в Україні: кримінально-правові та кримінологічні засади протидії: монографія. Київ: Знання України, 2018. 459 с.
11. Мельник О.В., Поліщук Г.С., Левченко Ю.О. Запобігання злочинам щодо забруднення довкілля в Україні: монографія. Київ: ТОВ «НВП» Інтерсервіс, 2014. 178 с.
12. Благодарна Г.І. Водопостачання та водовідведення: конспект лекцій. Харків: ХНАМГ, 2019. 101 с.
13. Водний кодекс України : від 06 червня 1995 р. URL: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80>
14. Про питну воду, питне водопостачання та водовідведення : Закон України від 10 січня 2002 р. № 2918-III. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#Text>
15. Про житлово-комунальні послуги : Закон України від 09 листопада 2017 р. № 2189-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text>
16. Про комерційний облік теплової енергії та водопостачання : Закон України від 22.06.2017 р. № 2119-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2119-19#Text>
17. Правил користування системами централізованого комунального водопостачання та водовідведення в населених пунктах України : наказ Міністерства з питань житлово-кому-

нального господарства від 27.06.2008 № 190. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0936-08#Text>

18. Методика розподілу між споживачами обсягів спожитих у будівлі комунальних послуг: наказ Міністерства регіонального розвитку, будівництва та житлово-комунального господарства України від 22 листопада 2018 р. № 315. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1502-18#Text>

REFERENCES:

1. Konstytutsiia Ukrainy [Constitution of Ukraine]: vid 28 chervnia 1996 r. № 254k/96-VR. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80>. [in Ukrainian]
2. Zakaliuk, A.P. (2007). *Kurs suchasnoi upravlinskoï kryminolohii: teoriia i praktyka [Course of modern managerial criminology: theory and practice]*. Kyiv : In Yure, 424 p. [in Ukrainian]
3. Holiny, V., & Holovkina, B. (2014). *Kryminolohiia [Criminology]*. Kharkiv : Pravo, 440 p. [in Ukrainian]
4. Stratehiia natsionalnoi bezpeky Ukrainy [National Security Strategy of Ukraine]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 14 veresnia 2020 r. № 392. Retrieved from: <https://www.president.gov.ua/documents/3922020-35037> [in Ukrainian]
5. Stratehiia ekonomichnoi bezpeky Ukrainy na period do 2025 roku [Strategy of economic security of Ukraine for the period until 2025]: Ukaz Prezydenta Ukrainy vid 11 serpnia 2021 r. № 347/2021. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/347/2021#Text> [in Ukrainian]
6. Sazonov, V.V. (2019). Synkhronizatsiia natsionalnykh i yevropeiskykh pravovykh standartiv kryminolohichnoho zabezpechennia ekonomichnoi bezpeky [Synchronization of national and European legal standards of criminological provision of economic security]. *Verkhovenstvo prava*. 3. pp. 133–141. [in Ukrainian]
7. Plan vidnovlennia Ukrainy [Ukraine recovery plan]. Natsionalna Rada z pytan vidnovlennia. Retrieved from: <https://ua.urc-international.com/plan-vidnovlennya-ukrayini> [in Ukrainian]
8. Nikitin, Yu.V. (2009). *Protydiia zlochynnosti v systemi zabezpechennia vnutrishnoi bezpeky ukrainskoho suspilstva [Combating crime in the system of ensuring the internal security of Ukrainian society]*. Kyiv : VNZ «Natsionalna akademiia upravlinnia», 373 p. [in Ukrainian]
9. Korniakova, T.V. (2011). *Kryminolohichni zasady zapobihannia orhanamy prokuratury zlochynam proty dovkillia [Criminological principles of prevention of crimes against the environment by prosecutor's offices]*. Kyiv: In Yure, 408 p. [in Ukrainian]
10. Turlova, Yu.A. (2018). *Ekolohichna zlochynnist v Ukraini: kryminalno-pravovi ta kryminolohichni zasady protydii [Environmental crime in Ukraine: criminal law and criminological principles of countermeasures]*. Kyiv: Znannia Ukrainy, 459 p. [in Ukrainian]
11. Melnyk, O.V., Polishchuk, H.S., & Levchenko, Yu.O. (2014). Zapobihannia zlochynam shchodo zabrudnennia dovkillia v Ukraini [Prevention of environmental pollution crimes in Ukraine]. Kyiv: TOV «NVP» Interservis. 178 p. [in Ukrainian]
12. Blahodarna, H.I. (2019). *Vodopostachannia ta vodovidvedennia [Water supply and drainage]*. Kharkiv: KhNAMH. 101 p. [in Ukrainian]
13. Vodnyi kodeks Ukrainy [Water Code of Ukraine]: vid 06 chervnia 1995 r. Retrieved from: <http://zakon1.rada.gov.ua/laws/show/213/95-%D0%B2%D1%80> [in Ukrainian]
14. Pro pytnu vodu, pytne vodopostachannia ta vodovidvedennia [On drinking water, drinking water supply and drainage]: Zakon Ukrainy vid 10 sichnia 2002 r. № 2918-III. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2918-14#Text> [in Ukrainian]
15. Pro zhytlovo-komunalni posluhy [On housing and communal services]: Zakon Ukrainy vid 09 lystopada 2017 r. № 2189-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2189-19#Text> [in Ukrainian]

16. Pro komertsiiyni oblik teplovoi enerhii ta vodopostachannia [On commercial accounting of thermal energy and water supply]: Zakon Ukrainy vid 22.06.2017 r. № 2119-VIII. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2119-19#Text> [in Ukrainain]

17. Pravyi korystuvannia systemamy tsentralizovanoho komunalnoho vodopostachannia ta vodovidvedennia v naselenykh punktakh Ukrainy [Rules for the use of centralized communal water supply and drainage systems in populated areas of Ukraine]: nakaz Ministerstva z pytan zhytlovo-komunalnoho hospodarstva vid 27.06.2008 № 190. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0936-08#Text> [in Ukrainain]

18. Metodyka rozpodilu mizh spozhyvachamy obsiahiv spozhytykh u budivli komunalnykh posluh [The method of distribution among consumers of the volumes of utility services consumed in the building]: nakaz Ministerstva rehionalnoho rozvytku, budivnytstva ta zhytlovo-komunalnoho hospodarstva Ukrainy vid 22 lystopada 2018 r. № 315. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1502-18#Text> [in Ukrainain]